

APROBAT

În ședința Biroului permanent al
Camerei Deputaților

Parlamentul României
Camera Deputaților

B.P. Nr. 282 din 16.03.2010

**Parlamentul României
Camera Deputaților**

**Direcția pentru cooperare parlamentară
internățională bilaterală
București, martie 2010
55b/219**

INFORMARE

**privind vizita la Skopje a unei delegații a Comisiei pentru învățământ, știință,
tineret și sport din Camera Deputaților, condusă de domnul deputat
Cătălin Croitoru (PD-L), vicepreședinte al comisiei
23 - 26 februarie 2010**

În perioada 23 - 26 februarie 2010, la invitația domnului **Safet Naziri**, vicepreședintele Comisiei pentru învățământ, știință și sport din Adunarea Republicii Macedonia, a avut loc vizita la Skopje a unei delegații parlamentare a Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport din Camera Deputaților, condusă de domnul deputat **Cătălin Croitoru (PD-L)**, vicepreședinte al comisiei.

Scopul vizitei l-a constituit dorința comună de continuare și aprofundare a colaborării de până acum, la toate nivelurile și, în special, de intensificare a relațiilor și schimburilor de vizite parlamentare bilaterale dintre cele două comisii de învățământ ale celor două foruri legislative, subliniindu-se voința părții române de a împărtăși din experiența acumulată pe parcursul pregătirilor de aderare la Uniunea Europeană, dar și din cea de post aderare, precum și rolul deosebit al diplomației parlamentare în promovarea cooperării româno-macedonene, în multiple domenii.

Delegația parlamentară română a fost compusă din: domnul deputat **Cătălin Croitoru (PD-L)**, vicepreședinte al comisiei, conducătorul delegației, domnul deputat **Mihai Radan** (Grupul minorităților naționale din Parlamentul României), secretar al comisiei, domnul deputat **Anghel Stanciu (PSD+PC)** și doamna deputat **Anna-Lili Farkas (UDMR)**, membri al comisiei. Delegația parlamentară română a fost însoțită, în vizita la Skopje, de doamna **Carmen Gulin**, consilier parlamentar în cadrul Direcției pentru cooperare parlamentară internațională bilaterală din Camera Deputaților, în calitate de secretar al delegației.

În programul vizitei, la nivel parlamentar, au fost incluse următoarele momente: primirea delegației române de către domnul Rafis Aliti, vicepreședinte al Parlamentului Republicii Macedonia, o întâlnire cu domnul Safet Naziri, vicepreședintele Comisiei pentru învățământ, știință și sport din Parlamentul Republicii Macedonia și cu membrii Comisiei, precum și o întâlnire cu toți liderii grupurilor politice din Parlamentul macedonean. Totodată, delegația parlamentară română a avut întâlniri cu domnul Nikola Todorov, ministrul educației și științei din Macedonia, cu doamna Vesna Horvatovik, directorul Biroului pentru dezvoltarea învățământului, cu doamna Svetlana Pineva, directorul Centrului de educație pentru adulți, cu domnul Sadi Begeti, primarul orașului Tetovo, cu domnul Alajdin Abazi, rector al Universității particulare pentru Sud-Estul Europei și membrii ai conducerii Universității, cu reprezentanți ai conducerii Universității Sf. "Kiril si Metodius"- Skopje, cu doamna Margarita Velevska, șef al Catedrei pentru filologie romanică, precum și cu domnul Constantin Mladin, profesor la Catedra de limba română din cadrul Facultății de Filologie.

Pe tot parcursul vizitei în Republica Macedonia, delegația parlamentară română a fost însoțită de domnul Ionel Alexandru, ministru consilier la Ambasada României de la Skopje.

Dimensiunea parlamentară a convorbirilor

Delegația parlamentară română a fost primită de Vicepreședintele Parlamentului macedonean, **domnul Rafis Aliti**. În cadrul discuțiilor, domnul Vicepreședinte a arătat că Parlamentul macedonean are 3 vicepreședinți, dumnealui reprezentând în legislativ partidul Uniunea Democratică de Integrare, care numără 18 parlamentari. De asemenea, demnitarul macedonean a dorit să sublinieze că, atât în Macedonia, cât și în România au trăit și trăiesc mulți cetățeni de origine albaneză, amintind de o personalitate importantă, om de știință, doamna Elena Ghica, și s-a arătat interesat de sistemul de învățământ din România, afirmând că în Macedonia limba maternă se învață din clasa I.

În acest sens, cei doi reprezentanți ai minorităților naționale din Parlamentul României și membrii delegației Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport din Camera Deputaților, doamna deputat Anna-Lili Farkas, respectiv domnul deputat Mihai Radan, au adus la cunoștința gazdelor că, în Parlamentul României există un număr de 18 deputați reprezentanți ai minorităților naționale care trăiesc în România, plus grupul parlamentar al Uniunii Democratice a Maghiarilor din România, și că minoritatea albaneză este reprezentată în Parlamentul României de doamna deputat Oana Manolescu. Cu privire la sistemul de învățământ, a fost adus la cunoștința părții macedonene faptul că, în România, toate acele minorități care au cerut învățământ în limba maternă, l-au obținut, începând de la grădiniță și până la facultate. Astfel, chiar de la clasa I, obiectele de studiu se învață în limba maternă și, tot din prima zi de școală, orice copil aparținând oricărei minorități naționale, învață limba română după manuale speciale, până la clasa a VIII-a

inclusiv, deoarece el trăiește în România și trebuie să fie capabil să se descurce. De asemenea, s-a arătat că legea învățământului prevede pentru învățământul liceal aceeași programă pentru limba română, iar în liceele tehnice, termenii de specialitate se învață în limba română. Cu privire la învățământul superior, s-a afirmat că studenții pot alege să studieze la orice facultate, admiterea putând fi susținută în limba maternă.

De asemenea, partea română și-a exprimat disponibilitatea de a veni în sprijinul celor interesați în domeniu, prin punerea la dispoziție a experienței dobândite în problematica multiculturalismului, a învățământului în limbile minorităților naționale, începând cu grădinița, arătând că Legea învățământului din România, crează toate condițiile pentru ca aceste drepturi să fie respectate. În context părțile au fost de acord că România poate fi un bun exemplu pentru alte state, cu privire la rezolvarea problematicei minorităților naționale.

Cu această ocazie, domnul deputat Cătălin Croitoru, vicepreședintele Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport din Camera Deputaților, a arătat că partea română este interesată în încheierea unui Acord interguvernamental româno-macedonean, de colaborare în domeniul minorităților, în scopul protejării minorității aromâne din Macedonia, precum și a dreptului acesteia de a învăța în limba maternă și, în același timp, a exprimat disponibilitatea autorităților din România să ajute la punerea în aplicare a acestui Acord, inclusiv prin intermediul contactelor parlamentare bilaterale. Totodată, în cazul în care se consideră necesar, partea română a afirmat că este dispusă să contribuie material pentru ca minoritatea aromână să poată învăța în limba maternă și că dorește să acorde întregul sprijin pentru funcționarea în condiții optime a Catedrei de Limba română din cadrul Facultății de Filologie. Domnul deputat Croitoru a promis că va întreprinde demersuri personale la Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului român, pentru a aduce cel puțin doi profesori universitari în Macedonia, care să predea limba și literatura română. În intervenția sa, domnul deputat Anghel Stanciu, a exprimat respectul și bucuria față de grija autorităților față de minoritatea albaneză pentru păstrarea identității și, în același timp, a subliniat convingerea că aceeași grijă se manifestă și pentru alte minorități, mai mici, prezente în Macedonia, arătând că principala bogăție a țării o reprezintă prezența pe teritoriul acesteia, a cetățenilor macedoneni de alte naționalități, lucru valabil și pentru România. Având în vedere aceste considerente, domnul deputat Stanciu, a arătat că un pas pentru sprijinirea comunității aromâne ar fi înființarea și a unei clase de elevi la Bitola. De asemenea, domnul deputat Stanciu a afirmat că fii ai poporului albanez au sprijinit consolidarea și extinderea ortodoxiei în România (ex. prin tipărirea de cărți bisericești) și l-a rugat pe domnul Rafis Aliti, vicepreședinte al Parlamentului macedonean, să intervină pe lângă Petar, mitropolit de Prespa și Pelagonia, astfel încât preotul Valentin Taskovski, absolvent al Institutului de Teologie din România și fost bursier al statului român,

să nu mai întâmpine dificultăți în privința hirotonisirii și a dreptului de a oficia serviciul religios la biserica aromână „Sfinții Constantin și Elena”, să fie sprijinit în acest sens, și să-i fie permis să țină predicile în limba aromână. S-a menționat că preotul Taskovski îndeplinește toate condițiile impuse de biserica ortodoxă macedoneană pentru a oficia serviciul religios și de a primi propria parohie, dar și disponibilitatea statului român de a-l sprijini financiar pe acest preot, după hirotonisire.

În replică, domnul Vicepreședinte Rafis Aliti a afirmat că partea macedoneană este pregătită pentru o colaborare strânsă în educația școlară pentru ca albanezii, macedonenii și aromânii să învețe împreună. Totodată, domnia sa s-a exprimat în favoarea propunerii deschiderii unei unități de învățământ la Bitola, pentru ca minoritățile amintite mai sus să poată învăța împreună, fapt considerat ca pozitiv și pentru orașul Bitola. Cu privire la situația preotului Valentin Taskovski, domnul Vicepreședinte a afirmat că nu are cunoștință despre acest aspect, dar că va sprijini rugămintea părții române, în sensul de a reuși ca preotul Taskovski să poată ține predicile în limba aromână.

Întâlnirea cu **domnul Safet Naziri**, vicepreședintele Comisiei pentru învățământ, știință și sport din Parlamentul Republicii Macedonia, și cu membrii Comisiei, s-a desfășurat într-o atmosferă caldă, prietenească. Gazdele au considerat această întâlnire ca fiind un prim pas al colaborării dintre cele două comisii parlamentare omoloage și și-au exprimat dorința de continuare și intensificare a acestora pe viitor. De asemenea, parlamentarii macedoneni au remarcat faptul că, în România, educația și sistemul de învățământ se află la cote înalte, că între cele două țări există relații strânse în domeniul educației, dar și de prietenie. În același timp, a fost exprimată bucuria întâlnirii colegilor din România de la care au învățat multe, din momentul înscrierii pe drumul către accederea în UE, fiind aduse laude elevilor români, medaliați ai concursurilor internaționale, la diverse materii, aceștia fiind considerați, pe plan mondial, printre cei mai buni. Gazdele au arătat că până în anul 2015, Parlamentul macedonean trebuie să-și intensifice eforturile și să construiască o bază de reforme a învățământului, care să includă toate segmentele de educație și că, legislativul macedonean, dorește să treacă o procedură care să permită educația în toate limbile minorităților naționale din Macedonia. Tot cu această ocazie, oaspeții au aflat că analfabetismul din Macedonia a scăzut, fiind organizate mai multe clase de elevi în școlile elementare și că a fost introdus studiul limbii engleze, de la clasa I, necesar în tehnologia informației.

Conducătorul delegației parlamentare române, domnul deputat Cătălin Croitoru, a exprimat convingerea că, prin această vizită la Skopje, se vor pune bazele unei colaborări de lungă durată și a adresat invitația ca o delegație parlamentară macedoneană omoloagă să efectueze o vizită de răspuns la București, la o dată care va fi stabilită ulterior și va fi transmisă pe canale diplomatice. De asemenea, domnia sa a exprimat disponibilitatea părții române, ca țară membră

UE, în împărtășirea expertizei și experienței proprii pentru integrarea în UE a Republicii Macedonia, precum și întregul sprijin pentru atingerea acestui obiectiv. Prezentând componența delegației parlamentare, domnul Croitorul a subliniat faptul că aceasta cuprinde și doi reprezentanți ai minorităților naționale din România și a afirmat că existența minorităților pe teritoriul țării noastre reprezintă o bogăție națională, statul român înțelegând să-i considere egali pe toți cetățenii săi.

Partea macedoneană a fost de acord că minoritățile din toate țările reprezintă o bogăție culturală a fiecărei țări, dar și o necesitate pentru colaborarea între state, și a afirmat că în Macedonia „au trecut peste aceste probleme ale minorităților naționale, pentru că ele nu aduceau decât nervi în domeniul multicultural”. În context, s-a adus la cunoștința părții române exemplul minorității albaneze care are dreptul să se educe în limba maternă, de la grădiniță și până la facultate. De asemenea, s-a afirmat că Republica Macedonia, care dorește să devină membru al Uniunii Europene, are nevoie de experiența României în reforma din sistemul de educație, și s-a exemplificat cu câteva din legile macedonene în domeniu, cum ar fi „Legea de învățământ pe viață”, „Legea învățământului maturilor”, necesară pentru ieșirea pe piața muncii a cetățenilor macedoneni, lege care reprezintă o strategie națională, cu programe specializate, folosite și în UE, pentru ridicarea cunoștințelor în tehnologiile actuale, „Legea centrului de testare”, care urmează să intre în vigoare, și care introduce noi prevederi cu privire la educația și testarea internă și externă a elevilor, în domeniul educației. Totodată, s-a afirmat că în domeniul învățământului superior, au fost făcuți pași importanți pentru alinierea la legislația europeană. Cu această ocazie, partea română a aflat că în Macedonia există 5 universități de stat și mai multe private, exemplificându-se Universitatea de Știință și Tehnologie Informației „St. Paul The Apostle” de la Ohrid, deschisă pentru studenții din alte țări, cu profesori din SUA, Marea Britanie, unde predarea este în limbile macedoneană, albaneză și engleză. În Macedonia sunt peste 200.000 de studenți, iar în anul școlar 2008 – 2009, 85% dintre maturi s-au înscris în învățământul superior și 90% din absolvenții de bacalaureat s-au înscris în unități de învățământ superior. Tot cu această ocazie, parlamentarii macedoneni au adus în discuție importanța educării minorității rrome din Macedonia și au explicat că există o strategie care introduce educația primară, iar pentru educația medie a acestei minorități au fost introduse burse de studiu, urmând ca, pe viitor, să fie luată în calcul și accesarea acestora la învățământul superior.

Cu această ocazie, părțile au amintit cu satisfacție despre încheierea, la Skopje, la 27 februarie 2008, a Protocolului de colaborare în domeniul educației și științei pentru anii 2008 – 2012, dintre Macedonia și România. Conducătorul delegației parlamentare române, domnul deputat Cătălin Croitoru, a subliniat interesul părții române în promovarea și păstrarea identității aromânilor, precum și dorința încheierii unui Acord bilateral, în acest sens. Astfel, domnul deputat

Croitoru a solicitat sprijinul omologilor macedoneni, astfel încât autoritățile din Macedonia să găsească soluții pentru ca și această minoritate să poată învăța în limba maternă, la toate formele și nivelurile de educație, și a adăugat că, dacă este necesar, statul român poate sprijini material acest proces. De asemenea, domnul deputat a remarcat faptul că minoritatea aromână nu este reprezentată în Parlamentul macedonean și a adus la cunoștința gazdelor că minoritatea macedoneană are un reprezentant în Parlamentul României.

În context, domnul deputat Anghel Stanciu a ținut să sublinieze că învățământul în limba maternă reprezintă de fapt o modalitate de dezvoltare psihomotorie a copilului, care altfel primește informația în limba sa, și că educația timpurie, începând de la grădiniță, este cuprinsă în învățământul obligatoriu din România, iar utilizarea și învățarea limbii materne, în paralel cu limba română, reprezintă cel mai simplu și direct mijloc de comunicare interetnică. Faptul că acești copii învață împreună, în școli mixte, îi ajută să lege prietenii, să se înțeleagă și să colaboreze, dar și să dobândească cunoștințe reciproce despre tradițiile și cultura fiecărei etnii. Totodată, a fost exprimată părerea conform căreia, în țara noastră s-a pornit de la premisa că limba maternă nu trebuie să constituie o barieră, nu trebuie să îngreuneze posibilitatea integrării pe piața muncii și nici circulația pe teritoriul României. A fost făcută și o scurtă prezentare a organizării și funcționării învățământului românesc de stat și particular, pe toate nivelurile, s-a vorbit de noua Lege a învățământului românesc, înapoiată de Curtea Constituțională, despre Procesul Bologna și despre procentul de 4% acordat de la bugetul de stat pentru acest domeniu.

Cu prilejul convorbirilor, parlamentarii români au solicitat părții macedonene sprijin în demersul pentru retrocedarea proprietăților care au aparținut comunității aromâne din Macedonia, aducând în discuție și situația clădirii liceului din Bitola, fostă proprietate a statului român, donată comunității aromâne de acolo și care necesită o investiție substanțială pentru consolidare.

De asemenea, în contextul dorinței continuării și aprofundării unor relații bilaterale excelente și de lungă durată, inclusiv la nivel parlamentar, partea română a reiterat rugămintea cu privire la acordarea sprijinului necesar preotului Valentin Taskovski, pentru a fi hirotonisit și pentru a putea efectua serviciul religios în limba aromână, la biserica aromână „Sfinții Constantin și Elena” din Bitola. S-a afirmat că, dacă se consideră necesar, partea română ar putea subvenționa și susține salarizarea preotului Taskovski, în cazul în care pentru partea macedoneană acest lucru ar constitui o problemă.

Dimensiunea executivă a convorbirilor

Cu ocazia întâlnirii delegației Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport din Camera Deputaților, cu domnul Nikola Todorov, ministrul educației și științei din Republica Macedonia, au avut loc schimburi de informații cu privire la educația și calificarea profesională, nomenclatoarele de profesii și meserii din cele

două țări. De asemenea, partea română a solicitat, și de această dată, sprijinul ministrului macedonean al educației și științei în promovarea și protejarea identității aromânilor, mai ales în privința dreptului de a învăța în limba maternă, în școlile din Macedonia, la fel cum alte minorități naționale o fac deja (ex. minoritatea albaneză). Totodată, aflând că înainte de a ocupa funcția de Ministru, domnul Todorov a fost Directorul Cadastrului, partea română a solicitat sprijin în privința retrocedării proprietăților de la Bitola, care au aparținut statului român. În context, domnul Ministru a promis părții române că se va interesa personal și că va cere foștilor colegi să-i pună la dispoziție informații referitoare la această problemă, urmând ca prin intermediul Ambasadei României de la Skopje, să aducă la cunoștința părții române situația reală, precum și demersurile care trebuie făcute pentru rezolvarea acestei probleme.

Partea română a adus mulțumiri pentru sprijinul acordat transformării Lectoratului de limbă română în Catedră, începând cu anul școlar 2010 – 2011, și a promis efectuarea diligențelor necesare, pe lângă Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului din România, de a trimite 2 profesori universitari în Macedonia care să predea limba română în cadrul Catedrei, acest lucru constituind un avantaj reciproc pentru studenții care vor dori să vină să studieze în țara noastră.

Cu privire la învățământul în limba aromână, domnul Ministru a adus la cunoștința oaspeților că educația în limbile minorităților naționale de pe teritoriul Macedoniei reprezintă o prioritate a autorităților de la Skopje și că, în acest scop, în cadrul ministerului funcționează un Birou în domeniul educației în limbile minorităților, care are în componență câte un reprezentant al acestora și care are ca obiectiv principal rezolvarea problemelor și necesităților minorității reprezentate. Punctual, cu privire la limba aromână, demnitarul macedonean a afirmat ca aceasta poate fi învățată la cerere, la școala elementară, că domnia sa, personal susține ideea deschiderii unor clase paralele de limbă aromână, dar numai după demararea unei analize aprofundate, menite să constate dacă există cu adevărat cereri în acest scop și, în acest sens, l-a invitat pe domnul Adrian Ștefan Constantinescu, ambasadorul României în Macedonia, să participe personal la acest proces de evaluare necesar pentru demararea învățământului în limba aromână.

Cu ocazia convorbirilor de la Ministerul macedonean al educației și științei, partea română a salutat recomandarea COM pentru începerea negocierilor cu Macedonia și a exprimat sprijinul pe întreg parcursul pe care a pornit. În context, a fost adusă în discuție disputa cu Grecia asupra problemei numelui constituțional. Asupra acestui fapt, domnul Todorov a afirmat că, personal, o consideră „o problemă absurdă” și și-a manifestat speranța că problema se va rezolva în curând. Partea română a exprimat opinia că această dispută nu ar trebui să influențeze parcursul european și euro-atlantic al Macedoniei, aceasta fiind o problemă pur bilaterală, iar evaluarea statelor candidate ar trebui să țină cont de progresele individuale. Totodată, parlamentarii români au încurajat continuarea promovării

politicii de bună-vecinătate și au afirmat că o atitudine flexibilă și realistă legată de această problematică a numelui constituțional poate fi o dovadă de pragmatism a părților implicate.

Programul vizitei Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport a Camerei Deputaților a inclus și o întâlnire cu **doamna Vesna Horvatovik**, directorul Biroului pentru dezvoltarea învățământului, și cu șefii de secții ale Biroului. Cu această ocazie, parlamentarii români au aflat că Biroul este în subordinea Ministerului educației și științei din Republica Macedonia, că acesta are rol consultativ, și este compus din 5 secții, și anume: Secția de dezvoltare a învățământului pentru dezvoltarea sistemului de educație și învățământ; Secția de dezvoltare și evaluare în domeniul învățământului în legătură cu acțiunile legislative; Secția de îmbunătățiri în învățământ; Secția de editare; Secția de logistică și Secția de resurse umane. În cadrul acestui Birou se realizează toate programele pentru învățământul primar, mediu și liceal, se realizează planurile educaționale pentru grădinițe, dar și cele pentru copiii cu necesități speciale, în baza propunerilor profesorilor și a celor 30 de consilieri care lucrează în sectorul de programe educative. S-a discutat despre manualele școlare și modul de selecționare a acestora, despre faptul că pentru clasele I –IX acestea sunt gratuite, despre structura învățământului și obligativitatea învățământului mediu (de la 15 la 18 ani), începând cu anul 2007. Sistemul de învățământ macedonean este structurat astfel: grădinița până la vârsta de 6 ani; învățământul elementar de la vârsta de 6 ani la vârsta de 15 ani; învățământul liceal (mediu) de la vârsta de 15 ani la vârsta de 18 ani. S-a discutat și despre Legea pentru specializarea profesională, și despre normele de aplicare ale acesteia, la care se lucrează în prezent și care, printre altele, prevede faptul că cei care n-au obținut diploma de bacalaureat, dar au obținut atestatul de meserie (în cazul liceelor profesionale), se pot specializa în acel domeniu. Numai cei care au obținut diploma de bacalaureat au dreptul să se înscrie și să urmeze cursurile unei facultăți. În Macedonia, se organizează examen de admitere doar la facultățile de arte (ex. Facultatea de Literatură și Facultatea de Muzică, etc.). Cu această ocazie, oaspeții au aflat că limbile materne în care se învață în facultățile macedonene sunt: macedoneana, albaneza, turca și sârba. În context, gazdele au fost informate despre legea românească a învățământului care prevede că toate naționalitățile, fără excepție sau diferențe, au dreptul să învețe în limba maternă, începând de la grădiniță, până la facultate inclusiv, aspect care se bucură de o foarte bună apreciere la nivelul Uniunii Europene, și au fost rugate să corecteze situația de fapt existentă, astfel încât minoritatea aromână, care trăiește pe teritoriul macedonean, să poată învăța în limba maternă.

Cu ocazia vizitei la Skopje, delegația parlamentară română a mai avut o întâlnire și a purtat discuții cu **doamna Svetlana Pineva**, directorul Centrului de educație pentru adulți, și cu membrii ai centrului. Convorbirile au debutat prin reafirmarea acordării, de către România, a sprijinului necesar în demersurile

Macedoniei de aderare la UE și, în context, a fost înaintată ideea că nu există minorități mai mult, sau mai puțin importante, acestea fiind la fel de importante în dezvoltarea culturii oricărui stat, cetățenii unui stat trebuind să fie tratați în mod egal, atât în privința drepturilor, cât și a obligațiilor. Gazdele au aflat că acest fel de abordare a problematicii minorităților naționale a adus mari câștiguri României, precum și recunoașterea și aprecierea la nivel european. Astfel, partea română a exprimat dorința ca cetățenii aromâni (copii și adulți), să se bucure de dreptul lor de a studia la toate materiile în limba maternă și nu să fie considerată o „minoritate de mână a doua” astfel încât, la maturitate, să nu l-i se fi refuzat șansa de a învăța în limba maternă. În replică, partea macedoneană a ținut să afirme că îi respectă pe toți minoritarii din Macedonia, și că acestora le este permis să intre în sistemul de educație, indiferent de religie, naționalitate, sau educația dobândită anterior. În cursul convorbirilor, gazdele au prezentat activitatea Centrului și au arătat principalele preocupări ale acestuia, printre care: crearea politicilor și a promoțiilor în domeniu, formarea profesională a persoanelor care lucrează în sistemul de învățământ, analizarea strategiilor și planificarea activităților, planificarea programelor de educație a adulților. Centrul a fost înființat relativ recent, funcționează în baza unei Hotărâri de Guvern din 2008, a fost echipat complet, din punct de vedere al dotărilor, angajații sunt desemnați de Guvern, are un rol de alfabetizare și recalificare și a fost creat în scopul măririi capacității de educație a adulților. Instituțiile care oferă serviciile pentru educația adulților sunt acreditate și specializate special în acest scop, acestea pot fi persoane fizice sau juridice, dar trebuie să fie înscrise într-un registru care să ateste dreptul de practică a serviciilor, licența de lucru în domeniu fiind obținută de la Ministerul educației și științei din Republica Macedonia. Gazdele au afirmat că guvernul macedonean suportă plata acestor cursuri și susține în totalitate activitățile de educare a persoanelor mature. Centrul de educație pentru adulți eliberează certificate de absolvire și nu diplome, ceea ce crează o anumită reticență din partea adulților, aceste certificate reprezentând o noutate în sistemul de învățământ macedonean. Pentru a rezolva această problemă a neîncrederii populației, Centrul și-a propus ca în anul în curs să înceapă o campanie de informare cu privire la modalitățile de educare a persoanelor adulte.

Cu ocazia vizitei în Macedonia, delegația parlamentară română a efectuat o deplasare în orașul Tetovo, unde s-au întâlnit cu domnul **Sadi Begeti**, primarul orașului. Tetovo, aparține regiunii numite Polog, care este împărțită în 9 județe. Județul, al cărui oraș principal este Tetovo, are aproximativ 120.000 de locuitori, are o suprafață relativ mică, este o localitate de munte, punct turistic important mai ales datorită pârtiei amenajate pentru ski, cetățenii zonei sunt 80% de origine albaneză, 17% macedoneni, 1,5% rromi, 0,5% sârbi, restul de 1% alte etnii. În Tetovo sunt între 600 – 700 de copii preșcolari, primăria având în subordine 15 școli primare, 5 licee (școlo medii), iar copiii învăță în limbile albaneză și

macedoneană (numai în școlile primare se învață și în limba turcă) și, începând cu anul școlar următor, se intenționează înființarea unei clase I în limba aromână. Tot aici, există și o Universitate de stat unde învață aproximativ 20.000 de studenți, care învață în limbile albaneză și macedoneană. De asemenea, domnul primar a explicat că în această localitate funcționează câteva firme tradiționale în domeniul construcțiilor, dotate complet și la standarde internaționale, precum și multe alte firme mici specializate în domeniul alimentar, în special în prelucrarea laptelui.

În cadrul primăriei există un Comitet de conducere local, format din primar (ales de popor), secretar și 31 de consilieri, iar puterea și opoziția lucrează împreună, în beneficiul comunității locale, paradoxal pentru acest loc fiind faptul că cei care dețin puterea în Parlament și Guvern, în această zonă se află în opoziție (a afirmat domnul primar).

Tot cu această ocazie, partea română a aflat că, înaintea celui de-al doilea război mondial, în această regiune s-au stabilit mulți cetățeni de origine română, în prezent aici trăind mulți bătrâni care vorbesc limba română. De asemenea, s-a afirmat că majoritatea aromânilor au locuințele în județul Struga, aceștia venind în Tetovo să muncească, și că sunt niște „administratori excelenți”, recunoscuți în comunitate „ca foarte gospodari și foarte atenți în mărirea și păstrarea avuției proprii”.

În acest sens, partea română și-a exprimat bucuria, la auzul acestor vești, precum și dorința de întărire și strângere a relațiilor de prietenie cu Republica Macedonia, precum și întregul sprijin pentru demersurile cetățenilor macedoneni pe drumul de accedare în UE. De asemenea, s-a discutat despre posibilitatea realizării unui schimb de turiști cu zone similare din România.

În programul vizitei delegației Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport în Republica Macedonia, au mai fost incluse vizitarea Universității particulare pentru Sud-Estul Europei și convorbiri cu domnul rector **Alajdin Abazi** și alți reprezentanți ai conducerii Universității, vizitarea Universității Sf. “Kiril si Metodius”- Skopje, și convorbiri cu decanul și prodecanul facultății de Filologie, cu doamna **Margarita Velevska**, șef al Catedrei pentru filologie romanică, și cu domnul **Constantin Mladin**, profesor la Catedra de limba română din cadrul Facultății de Filologie. Această ultimă Universitate de stat este singura în cadrul căreia se desfășoară predarea unor cursuri în limba română, deocamdată cu programe de învățământ de durată a 2 sau 3 ani. Conducerea Catedrei de filologie romanică a adresat mulțumiri statului român, pentru ajutorul acordat pe parcursul mai multor decenii și pentru cărțile de literatură română, atât de necesare studiului. De asemenea, s-a arătat că aici predă limba română doar domnul profesor Mladin, și s-a adus la cunoștința oaspeților că s-a obținut deja acreditarea pentru studiul limbii române pe durată a 4 ani, precum și promisiunea ca în viitor acesta să beneficieze de sprijinul a încă doi profesori care să predea cursuri de limbă și literatură română. S-au evocat condițiile improprii în care profesorul Mladin își

ține cursurile, fiind invocată problema acută de lipsă de spațiu corespunzător. Părțile au exprimat dorința unei colaborări în mai multe domenii între universitățile românești și macedonene, astfel încât mai multe universități de stat din cele două state să fie prezente atât în România, cât și în Macedonia. În context, partea română a amintit de existența unei colaborări cu Lectoratul de limbă macedoneană de la Craiova. Domnul deputat Croitoru a dorit să sublinieze că interesul părții române a fost unul major de a avea convorbiri cu profesorii de la Catedra pentru filologie romanică, știind că aici se desfășoară aceste cursuri în limba română. Totodată, a fost exprimată dorința sinceră a părții române de a acorda tot sprijinul necesar pentru programele educaționale în limba română, au fost adresate mulțumiri pentru demersurile transformării Lectoratului în Catedră, și au fost făcute promisiuni că se va interveni pe lângă Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului din România pentru a trimite în Macedonia încă 1 - 2 profesori de limba română, în scopul dezvoltării Catedrei de limba română, iar pentru a mări interesul pentru studierea limbii și literaturii române vor fi demarate proceduri pentru a dota Catedra cu manuale și cărți despre cultura și civilizația română, cu reviste și ziare, etc., precum și cu tehnica necesară studiului.

*

*

*

Vizita la Skopje a delegației parlamentare conduse de domnul deputat Cătălin Croitoru, vicepreședinte al Comisiei pentru învățământ, știință, tineret și sport din Camera Deputaților, a confirmat bunele relații existente între România și Republica Macedonia, precum și dorința și interesul real al părților de a intensifica și consolida legăturile dintre cele două țări, prin proiecte concrete de colaborare în domeniul educației.

Partea română a reiterat sprijinul în demersurile pe care R. Macedonia le va întreprinde pe drumul spre aderarea la Uniunea Europeană și s-a exprimat disponibilitatea de a pune la dispoziția R. Macedonia întreaga experiență și expertiză pentru a fi folosite în atingerea scopurilor propuse.

Cu această ocazie, a fost lansată invitația, comisiei omoloage din Adunarea Republicii Macedonia, de a efectua o vizită la București, la o dată care va fi stabilită ulterior de comun acord și care va fi comunicată pe canale diplomatice.

Deputat Cătălin CROITORU

Vicepreședinte al Comisiei
pentru învățământ, știință, tineret și sport

*Redactat Carmen Gulin
Consilier parlamentar*